

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jitka Komárková

Bitcoin – měna nebo peníze

Bakalářská práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Bitcoin – měna nebo peníze vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 19. 12. 2018

.....
Jitka Komárková

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Zdeně Papouškové, Ph.D. vedoucí bakalářské práce za odborné vedení a spolupráci.

Obsah

Zkratky	5
Úvod	6
1 Bitcoin – úvod a základní vymezení	8
1.1 Obecná charakteristika	8
1.2 Vznik a vývoj Bitcoinu	9
1.3 Vlastnosti Bitcoinu	10
2 Bitcoin – měna nebo peníze?	14
2.1 Je Bitcoin možné považovat za peníze?	14
2.1.1 Funkce obecného denominátora hodnoty	15
2.1.2 Funkce všeobecného prostředku směny	16
2.1.3 Funkce všeobecného prostředku plateb a převodu kapitálu	16
2.1.4 Funkce nositele a prostředku uchování hodnoty	17
2.1.5 Lze na Bitcoin pohlížet jako na peníze?	18
2.2 Lze Bitcoin považovat za měnu?	18
2.3 Bitcoin a elektronické peníze?	20
2.4 Kryptoměna	21
3 Další v úvahu připadající kategorie, pod které by Bitcoin mohl být zařazen	23
4 Postoj k Bitcoinu v ostatních zemích světa	27
Závěr	31
Seznam použitých zdrojů	33
Abstrakt	38
Abstract	38
Klíčová slova	39
Key words	39

Zkratky

BTC – Bitcoin

ČNB – Česká národní banka

EU – Evropská Unie

NBS – Národní banka Slovenska

o.z. – občanský zákoník

USD – americký dolar

ZPKT – zákon o podnikání na kapitálovém trhu

ECB – Evropská centrální banka

Úvod

V době, kdy jsem si volila téma své bakalářské práce, byl Bitcoin často diskutovaným tématem veřejnosti, a právě proto jsem si vybrala zaměření, které se bude tímto okruhem možných nejasností z právního pohledu zabývat. Dalším podnětem, který podpořil výběr tématu mé práce, byl zájem okolních lidí o danou problematiku, jakožto i zájem z mé strany. S tím souvisí skutečnost, že jsem sama o právním vymezení Bitcoinu neměla detailnější informace a při snaze takové informace obstarat jsem nenarazila na komplexní práce, která by takové téma shrnovala.

Účelem mé bakalářské práce bude do značné míry rozebrat a vysvětlit pojetí Bitcoinu a spolu s tím vyjasnit i pojmy související. Je důležité si tyto instituty alespoň z části definovat, aby bylo možné lépe pochopit celkovou problematiku.

Hlavním cílem práce bude objasnit problematiku, zda Bitcoin lze z pohledu naší právní úpravy považovat za peníze či měnu, popřípadě jestli se jedná o jinou kategorii, pod kterou lze Bitcoin podřadit.

Bakalářská práce je rozdělena do 4 kapitol, jejichž obsah je stručně vymezen níže.

První kapitola se zabývá obecnou charakteristikou Bitcoinu, následně je nastíněn jeho vývoj a historie, kde je například zmíněn domnělý tvůrce Bitcoinu. Tato kapitole je převážně zaměřená na vlastnosti, kterými se Bitcoin vyznačuje. Vymezení základních vlastností je velmi důležité pro pochopení toho, jak Bitcoin jako takový funguje.

Druhá kapitola je zaměřena na problematiku, zda je Bitcoin možné považovat za měnu či peníze. Prvním krokem je vymezení pojmů měna a peníze, dále představení jejich funkcí, které tyto instituty plní. Na základě toho je následně Bitcoin analyzován, zda je způsobilý tyto funkce plnit. Tato kapitola je psána metodou analýzy.

Kategoriím, pod které by, byť i v teoretické rovině, mohl být Bitcoin podřazen, je věnována třetí kapitola. Tato kapitola rozebírá Bitcoin jako věc v právním slova smyslu, komoditu či cenný papír.

Poslední kapitola odkrývá postoje různých států z celého světa k problematice Bitcoinů, respektive ke kryptoměnám. Do této kapitoly jsem zahrnula jak státy Evropské Unie, Německo či Slovenskou republiku, tak i země z celého světa jako například Spojené státy Americké, Kanadu, Austrálii, Čínu či Japonsko. Jedná se o široký výběr různých národů s různými názory. Tato kapitola by měla více přiblížit fakt, že není jednoduché rozhodnout o tom, co Bitcoin a ostatní kryptoměny představují a zároveň není jednoduchým cílem vytvořit

jednotný pohled na danou problematiku. Existuje celá řada možných variant řešení a každá si sebou nese své pozitivní či negativní stránky.

1 Bitcoin – úvod a základní vymezení

1.1 Obecná charakteristika

Pojem či institut Bitcoinu je velmi obtížné definovat nebo stručně a jednotně popsat. Existuje mnoho různých názorů či pohledů odborníků na to, co ve své podstatě Bitcoin představuje, popřípadě co je jeho smyslem a jaké možné instituty zaštiťuje. Pokud bychom se pokusili Bitcoin definovat čistě z právního hlediska, dojdeme k nejednoznačnému závěru, který se mění v závislosti na jednotlivých oblastech práva. Bitcoin či virtuální měna jako taková jsou předmětem výkladů a definic napříč celým právním řádem. Jiným způsobem je Bitcoin vymezen z hlediska soukromého práva např. v občanském zákoníku (dále jen „o.z.“), viz třetí kapitola. Naproti tomu odlišný způsob pohledu se musí aplikovat při použití předpisů práva veřejného. Úpravou veřejného práva, která na problematiku Bitcoinu může dopadat, je například zákon o platebním styku, zákon o dani z přidané hodnoty a zákon o daních z příjmů.

Z pohledu obecného, nikoli čistě právního, se Bitcoin považuje za první decentralizovanou elektronickou měnu. Jde o nový či jeden z dalších druhů peněz nebo měny.¹ Ve zjednodušené představě jde o digitální mince, se kterými lze obchodovat skrze internet.²

Pojem Bitcoin tedy představuje konkrétní platební prostředek, zároveň se ale jedná o open-source platební síť, ve které jsou jednotlivé bitcoiny použity k platbám za poskytnuté služby či zboží.³ Open-source software je systém, který disponuje otevřeným zdrojovým kódem, což znamená, že je jak technicky, tak legálně dostupný. Pokud jsou dodrženy veškeré podmínky, umožňuje všem uživatelům zdrojový kód používat, prohlížet, upravovat či spravovat.⁴

Bitcoin je odbornou i laickou veřejností označován rozličnými způsoby, mezi nejčastější vymezení patří například označení Bitcoinu jako kryptoměny, digitální měny, virtuální měny či elektronických peněz. Specifikum Bitcoinu spočívá v jeho povaze, jelikož se jedná o měnu, síť a software v jednom.⁵

¹ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

² *What's Bitcoin?* In: Youtube [online]. 22. března 2011 [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <https://www.youtube.com/watch?time_continue=9&v=Um63OQz3bjo>.

³ *Co je to Bitcoin?* [online]. penizenainternetu.cz, 28. prosince 2013 [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.penizenainternetu.cz/bitcoin/co-je-to-bitcoin/>>.

⁴ PABOUČKOVÁ, Marcela. *Virtuální měny*. Praha, 2016. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce Ing. Marcela Soldánová.

⁵ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=co-jebitcoin>>.

1.2 Vznik a vývoj Bitcoinu

Historie a původ Bitcoinu je nejasná a komplexní otázka, která je předmětem řady odborných diskuzí i literatury. Již z jeho povahy je obtížné prokázat skutečného zakladatele, případně více zakladatelů, jakož i další skutečnosti se vznikem Bitcoinu spojené.

Systém Bitcoin byl vytvořen v roce 2009, přičemž není znám ani konkrétní původce jeho myšlenky. Bitcoin komunita je přesvědčená, že jej vynalezla osoba či skupina lidí, kteří vystupují pod pseudonymem Satoshi Nakamoto.⁶ Doposud ale neexistují žádné relevantní informace o identitě konkrétních tvůrců Bitcoinu. Existují však určité osoby, které se za tvůrce samy prohlásily. Mezi takové patří například australský počítačový vědec Craig Wright. Ten však nebyl schopen předložit relevantní důkazy, které by jednoznačně prokazovaly, že by byl jeho tvůrcem. Pro autora Bitcoinu by však prokázání skutečnosti, že je jeho tvůrcem, nemělo představovat žádný problém.⁷

Jak jsem výše zmiňovala, Bitcoin byl vytvořen v roce 2009, tomu však předcházelo zveřejnění dokumentu nazvaného: Bitcoin: „*A Peer-to-Peer Electronic Cash System*“.⁸ Tento dokument byl zveřejněn v roce 2008 a popisoval technologii, která umožňovala platby prostřednictvím počítačové sítě mezi uživateli, a to bez potřeby využití služeb finančních institucí. V roce 2009 byla zveřejněna první verze tohoto softwaru. Na vývoji se podílela široká komunita programátorů, a to včetně tzv. Satoshi Nakamota. Ten však postupně utlumoval svou činnost na vývoji, až se výsledně z celého procesu vyčlenil.⁹

Na počátku svého vzniku 1 BTC nedosahoval hodnoty ani jednoho dolaru. Postupem času ale jeho hodnota rostla. Už v roce 2013 překročil cenu 1000 USD. Následně po 4 letech, tedy v roce 2017, překročil hranici 10 000 USD.¹⁰ Jeho hodnota však není stabilní a ani kontinuálně rostoucí. Existuje celá řada období, kdy Bitcoin dosáhl propadu o polovinu své

⁶ TĚTEK, Josef. *Krypto 4: Kdo je Satoshi Nakamoto?* [online]. 22. února 2017 [cit. 11. listopadu]. Dostupné na <https://www.google.cz/search?client=safari&rls=en&dcr=0&ei=yl-aWpSOGMKlwQLSnqHIBA&q=bitcoin+satoshi+cz&oq=bitcoin+satoshi+cz&gs_l=psy-ab.3..0i13k1.6303.6696.0.7099.3.3.0.0.0.96.274.3.3.0....1c.1.64.psy-ab..0.3.273...0i22i30k1.0.GUP-1lgood4>.

⁷ SOBOTKA, Ondřej. *Je Craig Wright skutečný tvůrce bitcoinu? Pochybnosti je víc než důkazů* [online]. [cit. 11. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://btctip.cz/je-craig-wright-skutecny-tvurce-bitcoinu-pochybnosti-je-vic-nez-dukazu/>>.

⁸ PARDUBICKÝ, Jan. *BITCOIN – právní rámec a praktické aspekty jeho používání v platebním styku*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Katedra finančního práva a finanční vědy. Vedoucí práce JUDr. Petr Kotáb.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ REDMAN, Jamie. *New All Time High – A single Bitcoin is now Worth \$10, 000*. [online]. [cit. 27. února 2018]. Dostupné na <<https://news.bitcoin.com/new-all-time-high-a-single-bitcoin-is-now-worth-10000/>>.

hodnoty. Zcela obvyklé je kolísání hodnoty v řádech několika procent během velmi krátkého časového úseku.¹¹

1.3 Vlastnosti Bitcoinu

Bitcoin, tak jako i ostatní kryptoměny, je především jedinečný svými charakteristickými vlastnostmi oproti standardním prostředkům používaným k platbám. Některými z těchto vlastností se zcela odlišuje od celosvětových měn centralizovaného typu, avšak v určitých aspektech můžeme spatřovat i jistou podobnost se standardní měnou.

Dále v textu jsou podrobně rozebrány nejdůležitější a nejzásadnější charakteristické vlastnosti Bitcoinu. Právě pro tyto vlastnosti se domnívám, že se stává Bitcoin ve světovém měřítku stále více populární. Všechny vlastnosti se navzájem prolínají a tvoří pospolu komplexní systém provedení. Mezi tyto vlastnosti lze zahrnout:

- Plnou decentralizaci
- Neexistence prostředníka
- Celosvětovost
- Směnitelnost a minimální zpoplatnění a
- (Pseudo)anonymita.¹²

Mezi první a pravděpodobně nejdůležitější vlastnost patří decentralizace. Bitcoin je plně decentralizovaná měna. Jde o jednu ze základních vlastností, která nejpodstatněji odlišuje Bitcoin od tradičních centralizovaných měn regulovaných státními orgány. Decentralizace u kryptoměn představuje systém, který není ovládán žádným kontrolním ani ústředním orgánem. V případě centralizovaných měn jsou tyto spravovány třetí stranou, určitým řídicím orgánem, a to zpravidla státem regulovanou institucí. Ta má za úkol vydávání měny, stanovuje pravidla používání nebo spravuje provedení plateb. Z praktického hlediska jde v podstatě o kontrolu dané měny, která se může týkat jejího oběhu, hodnoty a dalších aspektů.¹³

V případě Bitcoinu, decentralizace znamená jakousi nezávislost, přesněji řečeno, Bitcoin nespadá pod žádnou centrální autoritu v podobě státu, bank ani dalších subjektů. Veškeré transakce zajišťují členové Bitcoin sítě, a proto je Bitcoin považován za zcela nezávislou měnu, jehož hodnota, množství v oběhu ani další aspekty nejsou regulovány ze strany

¹¹ Bitcoin – aktuální a historické ceny kryptoměny Bitcoin, graf vývoje ceny kryptoměny Bitcoin - 1 rok – měna USD [online]. [cit. 28. února 2018]. Dostupné na <<https://www.kurzy.cz/komodity/index.asp?A=5&SEO=bitcoin&MAXROWS=60>>.

¹² PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

¹³ PABOUČKOVÁ, Marcela. *Virtuální měny*. Praha, 2016. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce Ing. Marcela Soldánová.

veřejnoprávních institucí.¹⁴ V konečném důsledku tedy výkonné orgány států, banky a ani samotní jednotlivci nemohou jakýmkoli způsobem ovlivnit, padělat, ničit či kontrolovat transakce, ovládat toky peněz a způsobovat inflaci.¹⁵ Bitcoin funguje nezávisle na vůli tvůrců či ostatních členů sítě.¹⁶ Centralizaci Bitcoinu nelze docílit ani ze strany soukromoprávních subjektů, jeho vývoj a celkově množství v oběhu je regulováno trhem a aktivitou jednotlivých uživatelů sítě.¹⁷

Jak bylo řečeno výše, vlastnosti Bitcoinu se navzájem prolínají. S plnou decentralizací souvisí zároveň i to, že mezi jednotlivými transakcemi neexistuje žádný prostředník ve formě bank či jiných institucí. Bitcoiny jsou převáděny ihned (během několika desítek minut), a to přímo na konkrétní účet. Zjednodušeně řečeno neexistuje instituce, která by jednotlivé transakce zprostředkovávala, kontrolovala a řídila.¹⁸

Z této vlastnosti však mohou vyplývat také negativní důsledky. Například pokud je platba provedena a dojde k chybě či záměně údajů, transakce je nenávratná. Neexistuje způsob, jak platbu zvrátit či zastavit.¹⁹

Pokud k výše zmíněné situaci dojde například u banky či jiné podobné instituce, lze se na ni v některých záležitostech obrátit a požádat o zastavení či zrušení transakce na základě institutu zvaného jako „charge back“.²⁰ Jelikož ale nikdo v Bitcoin síti nedisponuje touto pravomocí, a navíc veškeré transakce probíhají anonymně, platba je zcela nenávratná.²¹

Mezi další významnou vlastnost Bitcoinu patří celosvětovost, která představuje Bitcoin jako měnu, která není ovlivněna hranicemi jednotlivých států. Dalo by se říci, že jde o místní neomezenost, což poskytuje uživatelům určité výhody. Nevíme, kdo je příjemcem určité transakce, a ze které země platbu uskutečňuje. Odesílatel a příjemce zůstávají v anonymitě. V praxi je tím myšleno to, že Bitcoin lze poslat do jakékoli země za totožných podmínek jako při vnitrostátní transakci.²²

¹⁴ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

¹⁵ Tamtéž, s 57.

¹⁶ *Co je to Bitcoin?* [online]. Penizenainternetu.cz, 28.prosince 2013 [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.penizenainternetu.cz/bitcoin/co-je-to-bitcoin/>>.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

¹⁹ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 1. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz>>.

²⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára, KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, 347 s.

²¹ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 1. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz>>.

²² PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

Dále bych zmínila vlastnost anonymity, o které však nelze říci, že by představovala anonymitou naprostou neboli absolutní. Uživatelé měny spolu komunikují skrze internet, bez kontroly a dohledu bank, vlád či jiných prostředníků. Z tohoto pohledu je Bitcoin určitým způsobem anonymní. Je zašifrován pomocí IP adres, což je řetězec několika desítek znaků.²³

Avšak nejedná se o naprostou anonymitu, ale pouze o tzv. pseudoanonymitu. To znamená, že je možné posílat a přijímat bitcoiny bez udání jakýkoliv osobních údajů. Dalo by se říci, že autor vystupuje v podstatě pod jakýmsi pseudonymem, jako vystupuje například autor knihy. Pokud ale dojde ke spojení pseudonymu s osobními údaji a pseudonym je odhalen, lze k autorovi přiřadit jeho veškeré provedené transakce. Pak zároveň dochází k odhalení jeho identity.²⁴

Dále je Bitcoin směnitelný po celém světě za kteroukoliv standardní centralizovanou měnu²⁵ a lze získat dvěma základními způsoby. Prvním způsobem, jak Bitcoin získat, je jeho koupě, respektive směna. Druhým způsobem, a to zcela odlišným, je tzv. těžba Bitcoinu.²⁶

V dnešní době existuje celá řada směnárů Bitcoinu, které umožňují směnu centralizované měny za bitcoiny a naopak. Zpravidla působí prostřednictvím internetu, avšak kamenné směnárny nejsou výjimkou. Mezi směnárny patří například tzv. Simplecoin, který je českým zástupcem směnárů zabývajících se mimo jiné směnou Bitcoinů. Dalšími zástupci ve světě jsou například Bitstamp či Poloniex. Lidé v těchto směnárnách s bitcoiny obchodují, prodávají BTC za eura, dolary či jinou měnu a obráceně. Aktuální cena Bitcoinu se odvíjí od dohody mezi kupujícím a prodávajícím. Existuje-li člověk, který je ochoten koupit Bitcoin za cenu, kterou druhá strana požaduje, zbývajícím krokem je pouze uskutečnění směny. Mimo jiné je možné Bitcoin směniti i na bitcoinové burze.²⁷

Úplně na počátku vzniku Bitcoinu neexistovaly téměř žádné transakční poplatky. V dnešní době, kdy došlo k rozšíření Bitcoinu mezi velkou masu uživatelů a probíhá stále více transakcí, je poplatek za transakční služby nutností k udržení jeho chodu a dalšího rozvoje. Avšak tyto poplatky jsou oproti např. bankovním transakcím velmi nízké. S postupným rozvojem měny je potřeba stále více aktivních účastníků, kteří se na chodu budou podílet, a

²³ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 16. prosince 2017]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=jak-nakoupit-bitcoin>>.

²⁴ *Jak je to s anonymitou Bitcoinu?* [online]. bitcononline, 26. října 2016 [cit. 27. února 2018]. Dostupné na <<http://bitcononline.cz/2016/10/26/jak-je-to-s-anonymitou-bitcoinu/>>.

²⁵ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

²⁶ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 16. prosince 2017]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=jak-nakoupit-bitcoin>>.

²⁷ Tamtéž.

proto došlo vývojem k zavedení poplatků za zprostředkování služby. Zpočátku zavedení Bitcoinu postačila účast nadšenců, proto poplatek neexistoval vůbec nebo byl extrémně nízký.²⁸

Mezi specifické vlastnosti patří i skutečnost, že je Bitcoin dělitelný až na 8 desetinných míst, což umožňuje měnu rozdělit na velké množství jednotek. Nejmenší možnou jednotkou Bitcoinu je tedy 0,00000001 BTC²⁹, který je nazýván Satoshi.³⁰ Označení nejmenší možné jednotky Bitcoinu představuje svého údajného tvůrce Satoshi Nakamoto.³¹

V rámci těžby či vydávání nových jednotek Bitcoinů je od počátku znám celkový počet možných vytěžených Bitcoinů. Celkem by mělo být vytěženo cca 21 milionů BTC. K závěrečnému vytěžení dojde podle odhadů přibližně kolem roku 2140, většina však bude vytěžena kolem roku 2030.³² Tento fakt má za následek skutečnost, že v podstatě nelze ohrozit Bitcoin tím, že by došlo k vydání většího množství Bitcoinů v krátkém časovém horizontu, který by mohl vést k poklesu hodnoty měny a následné inflaci. Nelze vytvořit nebo dotvořit další měnové jednotky. Tento stav je konečný a nelze ho již za žádných dosud známých okolností navýšit. Jde o opačný jev oproti centralizovanému systému, ve kterém má řídicí instituce, a to především centrální banky jednotlivých států, možnost neustále zvyšovat či snižovat množství peněz v oběhu, čímž následně ovlivní i hodnotu dané měny.³³

²⁸ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Elektronické peníze. In MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

²⁹ BTC=1 bitcoin

³⁰ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=bitcoin-pojmy-nazvy-slovník>>.

³¹ Tamtéž.

³² *Jak těžit Bitcoin. Těžba bitcoinů*. [online]. bitcoin-info.cz, [cit. 13. února 2018]. Dostupné na <<https://www.bitcoin-info.cz/jak-tezit-bitcoin>>.

³³ *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=bitcoin-otazky-odpovedi-faq-navod>>.

2 Bitcoin – měna nebo peníze?

V první kapitole jsem podrobně vymezila základní problematiku, kterou v práci analyzuji, a rozebrala jednotlivé pojmy a instituty. Dále je však potřeba se zaměřit na Bitcoin jako takový. V této kapitole se budu převážně zabývat tím, jak je Bitcoin z hlediska práva definován. Zcela stěžejní otázkou je, zda se jedná o měnu či peníze, popřípadě, zda můžeme institut podřadit pod jiný pojem. Proto je nejprve potřeba tyto pojmy konkrétně definovat a popsat, popřípadě je od sebe odlišit. A to i z důvodu, že zmíněné pojmy jsou často laickou veřejností považovány za synonyma.

Základní rozdíl mezi měnou a penězi spočívá v tom, že peníze jako takové jsou kategorií ekonomickou a měna naopak kategorií právní. Peníze jsou nejčastěji v odborné literatuře definovány jako univerzální druh zboží, které slouží k vyjadřování cen či hodnot jiného zboží, slouží také zároveň jako prostředek koupě a prodeje a v konečném důsledku se používají k provedení nejrůznějších druhů plateb. Měna představuje určitou formu či druh peněz. Peníze jsou za měnu považovány v případě, kdy je konkretizuje určitá autorita, kterou je zpravidla stát.³⁴ Stát pak jako autorita může definovat peníze jako měnu. Učiní tak tím, že stanoví podmínky jejich používání a podmínky existence, dále stanoví pravidla pro jejich ochranu. Každá měna má svůj název, určitou nominální strukturu a předem stanovená pravidla pro vydávání. Měna je tedy ve vztahu k penězům mnohem konkrétnějším pojmem či institutem. Jedná se o konkrétní soustavu peněz zavedenou v daném státě, která je určitým způsobem upravena právním řádem tohoto státu.³⁵ Měnou je například americký dolar, euro či česká koruna.³⁶

2.1 Je Bitcoin možné považovat za peníze?

Jak už jsem výše zmiňovala, peníze jsou univerzálním druhem zboží.³⁷ Peníze ze své podstaty plní základní funkce, které jsou formulovány ekonomickými teoriemi. Mezi tyto patří funkce:

- obecného denominátora hodnoty,
- všeobecného prostředku směny,

³⁴ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. *Elektronické peníze a kryptoměna – správné označení?* In PAPOUŠKOVÁ, Zdenka a kol. *Peníze v právu a ekonomice*. 1. Vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 55 s.

³⁵ KOTÁB, Petr. *Měna a peněžní oběh*. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 335–336 s.

³⁶ *Co je měna: význam a definice* [online]. capital.com, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://capital.com/cs/mena-definice>>.

³⁷ KOTÁB, Petr. *Měna a peněžní oběh*. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 335–336 s.

- všeobecného prostředku plateb a převodů kapitálu a
- nositele a prostředku uchování hodnoty.³⁸

Na začátku této podkapitoly se tyto funkce pokusím vysvětlit, a zároveň se pokusím zjistit, zda je Bitcoin způsobilý jednotlivé funkce plnit, popřípadě do jaké míry. Na závěr uvedu vlastní pohled na to, zda je možné ho považovat za peníze.

2.1.1 Funkce obecného denominátora hodnoty

Funkce obecného denominátora hodnoty představuje peníze jako univerzální druh zboží. Tato funkce peníze definuje jako určité měřítko hodnot veškerého zboží.³⁹ Právě díky této funkci můžeme porovnávat jednotlivé produkty, zároveň jsme schopni vyjádřit hodnotu daného zboží. Jedná se o funkci, která je důležitá jak pro spotřebitele, tak i pro výrobce. A to právě z důvodu, že umožňuje vyjádřit přesnou hodnotu daného statku.⁴⁰

Nyní se zaměřím na Bitcoin, a pokusím se zjistit, zda je Bitcoin tuto funkci schopný a způsobilý plnit. Odpověď na otázku, zda právě Bitcoin může být měřítkem hodnot zboží, je velmi nejednoznačná. Obecně je denominátorem hodnoty v daném státě jím uznaná národní měna.⁴¹ Dle mého názoru se však při posuzování otázky, zda je možné určité zboží považovat za denominátora hodnoty, není možné omezit pouze na národní měny. Denominátorem hodnoty mohou být například i cenné kovy (zlato, stříbro apod.), ale i jiné zboží, jehož hodnota je všeobecně známa, genericky určena a lidmi považována za určitý ukazatel hodnoty. Takovou vlastnost lze spatřovat i u Bitcoinu. Naproti tomu jsou tyto vlastnosti u Bitcoinu do jisté míry omezeny z důvodu jeho vysoké volatility. Volatilitou se myslí vlastnost, která představuje v nejjednodušším pojetí výrazné kolísání hodnot dané jednotky.⁴² V případě Bitcoinu je proto nejisté, jakou hodnotu bude mít za pár měsíců. Jeho hodnota může několikanásobně vzrůst nebo naopak výrazně klesnout. Obecně lze proto uzavřít, že u zboží je možné vyjádřit jeho hodnotu prostřednictvím Bitcoinu. Přesto jeho vysoká volatilita způsobuje, že hodnota vyjádřená prostřednictvím Bitcoinu může být „účinná“ pouze pro velmi krátký časový okamžik. Vzhledem k tomu, že nemůžeme aktuální hodnotu Bitcoinu

³⁸ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 335–336 s.

³⁹ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–338 s.

⁴⁰ *Peníze, jejich vlastnosti a funkce* [online]. poznej.jacr.cz, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <http://poznej.jacr.cz/ukazka_student1.htm>.

⁴¹ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–338 s.

⁴² *Co je Volatilita* [online]. peníze.cz, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://www.penize.cz/slovník/volatilita>>.

považovat za natolik obecně známou, že by byla v povědomí širokému okruhu lidí, se domnívám, že Bitcoin není způsobilý danou funkci v této chvíli plnit.

Chtěla bych jen poukázat na skutečnost, že kdyby se hodnota Bitcoinu v budoucnosti stabilizovala, dalo by se předpokládat, že v teoretické rovině by byl Bitcoin tuto funkci do značné míry schopný naplnit. Byl by totiž schopný vyjádřit hodnotu veškerého zboží v rámci delšího časového horizontu.

2.1.2 Funkce všeobecného prostředku směny

Tato funkce pohlíží na peníze jako na prostředek směny, který umožní směnu, nákup či prodej kteréhokoliv zboží. Peníze tedy považujeme za oběživo, kdy zprostředkovávají oběh zboží mezi jednotlivci a zároveň samy mezi účastníky obíhají.⁴³ V případě koupě proti sobě jde určitý obnos peněz a v opačném pohybu jde vybrané zboží. Peníze tak zprostředkovávají danou koupi. V dnešní době rozlišujeme oběživo hotovostní (bankovky a mince) a bezhotovostní (zůstatky na účtech).⁴⁴

Můžeme považovat Bitcoin za všeobecný prostředek směny? V dnešní době je Bitcoin tak rozšířený, že je možné pomocí Bitcoinu pořídit v podstatě cokoliv. V České republice je možné pořídit za Bitcoin jak zboží, tak i služby. Například i významný český internetový obchod Alza.cz v nedávné době zavedl možnost platit za zboží pomocí Bitcoinu. Nejedná se v žádném případě o složitý proces. Pokud se jednotlivec rozhodne zaplatit objednávku pomocí Bitcoinu, dojde k převedení částky na Bitcoin dle aktuálního kurzu a poté pomocí chytrého telefonu a QR kódu k zaplacení dané položky.⁴⁵ Tímto bych chtěla jen poukázat na fakt, že v České republice ale i po celém světě je možné v podstatě cokoliv zaplatit pomocí Bitcoinu. Proto se domnívám, že o způsobilosti Bitcoinu plnit funkci všeobecného prostředku není pochyb. Avšak abychom mohli mluvit o plné způsobilosti Bitcoinu naplnit tuto funkci, domnívám se, že by Bitcoin musel být používán k transakcím širokým okruhem lidí. Myslím to v takové míře, kdy by Bitcoin byl používán širokou veřejností. A to dle mého názoru, Bitcoin do tohoto stádia stále nedospěl.

2.1.3 Funkce všeobecného prostředku plateb a převodu kapitálu

Funkce všeobecného prostředku plateb a převodu kapitálu bývá někdy označována jako funkce platidla. Peníze je díky této funkci možné použít k zaplacení závazku bez adekvátního

⁴³ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–341 s.

⁴⁴ Tamtéž, s 336–341.

⁴⁵ *Bitcoin (vše co chcete vědět)* [online]. alza.cz, aktualizováno 20. dubna 2018 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://www.alza.cz/bitcoin>>.

protipohybu zboží. Příkladem je například placení daní, poplatků či jiných podobných povinností, vyplývajících ze zákona.⁴⁶

Myslím si, že pohled na otázku, zda-li by Bitcoin mohl být všeobecným prostředkem plateb a převodu kapitálu, je obdobný jako u předchozí funkce, avšak s trochu odlišným závěrem. Určitě by bylo možné použít Bitcoin k zaplacení daní či pokut v teoretické rovině. Nevidím důvod, proč by tomu tak nemohlo být. Avšak pouze v situaci, kdy by tento způsob umožňoval stát. Jelikož v dnešní době stát tuto možnost nepřipouští, Bitcoin nelze použít k těmto platbám či převodům kapitálu. Bitcoin proto tuto funkci v daném čase neplní. Obecně ale lze říci, že je ze své povahy k této funkci do budoucna způsobilý, záleží však na samotném státu, zda pro obdobné transakce povolí jeho použití.

2.1.4 Funkce nositele a prostředku uchování hodnoty

Smysl a účel této funkce je poměrně zastaralý, a to zejména z důvodu, že představuje peníze jako prostředek pro uchování hodnoty. To znamená, že peníze by měly samy o sobě mít určitou hodnotu a měly by být schopné si tuto hodnotu držet postupem času. Zastarale je tato funkce označována jako funkce pokladu. Tato funkce měla význam především v minulosti, kdy byly mince raženy s drahých kovů (zlato, stříbro). Pak měla mince jak hodnotu nominální, tak hodnotu kovu, ze kterého byla ražena. V dnešní době ale peníze tuto funkci plní pouze do omezené míry. Peníze už nejsou raženy z drahých kovů, ale jsou vyráběny z materiálu, které nemají samy o sobě významnou hodnotu a mluvíme o nich jako o penězích neplnohodnotných.⁴⁷

Proto mi přijde příliš přísné posuzovat Bitcoin z hlediska toho, zda je nositelem a prostředkem uchování hodnoty, v situaci, kdy ani peníze tuto funkci v dnešní době už zcela neplní. Pokud ale budeme postupovat ve smyslu obecné teorie, myslím si, že Bitcoin tuto funkci není možný plnit. A to především z důvodu, že jeho hodnota není stabilní a nelze ani odhadovat, zda v blízké době stabilní bude. Do jisté míry je způsobilý si uchovávat určitou hodnotu, a to i do budoucna, ale riziko snížení či úplné ztráty jeho hodnoty je výrazně vyšší než např. u národní měny. Jeho hodnota je dána poptávkou a nabídkou a zejména důvěrou, zda s ním půjde platit v budoucnu jako dnes. Proto je možné, že Bitcoin během jednoho měsíce může klesnout na polovinu své hodnoty nebo naopak svou hodnotu o polovinu

⁴⁶ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–341 s.

⁴⁷ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–341 s.

zvýšit.⁴⁸ Závěr je tedy takový, že Bitcoin je způsobilý tuto funkci plnit, avšak ne v této chvíli. Situace se může změnit, pokud se dlouhodobě ustálí jeho hodnota.

2.1.5 Lze na Bitcoin pohlížet jako na peníze?

Lze na Bitcoin pohlížet jako na peníze? Odpověď na tuto otázku je velmi komplikovaná. Bitcoin jako takový funkce peněz plní pouze do určité míry. A to je způsobené zejména jeho vlastnostmi. Některé funkce není v dané době způsobilý plnit, avšak i peníze v dnešní době neplní veškeré funkce, které dle teorie plnit mají. Příkladem je právě funkce pokladu. Funkci pokladu však považují do určité míry za archaickou, a proto ji neshledávám jako stěžejní podmínku, jejíž nesplnění by mělo za následek vyloučení institutu z pojmu peníze. Na základě výše uvedených závěrů však Bitcoin nesplňuje většinu stěžejních funkcí, a to především z důvodu jeho vysoké volatility. Tato vlastnost dle mého názoru způsobuje, že v konečném důsledku nemůžeme Bitcoin podřadit pod pojem peníze.

2.2 Lze Bitcoin považovat za měnu?

Jak jsem na začátku kapitoly avizovala, měna je řazena do kategorie právní a představuje konkrétní druh peněz upravený právem daného státu a zároveň je zaštiťován jeho autoritou.⁴⁹ Výše zmíněné funkce peněz by měla plnit každá národní měna. Pokud chceme hovořit o měně v právním slova smyslu, je zapotřebí, aby plnila následující znaky. Musí jí být přiznán atribut měny, dále musí být skutečným platebním prostředkem na území daného státu a na závěr musí konkrétní druh peněz být skutečným všeobecným platebním prostředkem.⁵⁰

Prvním znakem je přiznání atributu měny ze strany státu. Stát tak učiní pomocí právních předpisů nebo jiným způsobem, který uzná za vhodný. To má za následek, že na území konkrétního státu je státem stanovený konkrétní druh peněz, který stát přijímá k platbám jemu určených (poplatky a daně).⁵¹

Druhý znak navazuje na ten předchozí a stanovuje, že konkrétní druh peněz, který stát na jeho území zavedl, musí představovat skutečný platební prostředek, což znamená, že musí plnit funkce peněz, a to konkrétně platidla a oběživa, které jsem popisovala v předchozí podkapitole. Dále musí být peníze určité měny vydávány v hotovostní podobě.⁵²

⁴⁸ *Ekonomický pohled na Bitcoin* [online]. modernisvet.weebly.com, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://modernisvet.weebly.com/cena.html>>.

⁴⁹ KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–341 s.

⁵⁰ Tamtéž, s 336–341.

⁵¹ Tamtéž, s 336–341.

⁵² KOTÁB, Petr. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 336–341 s.

Třetí a poslední znak požaduje, aby určitý druh peněz byl skutečným platebním prostředkem. Což znamená, že konkrétní druh peněz musí být používán širokým okruhem subjektů. V konečném důsledku nesmí nastat situace, že je konkrétní druh peněz používán pouze určitým okruhem subjektů či úzkým okruhem institucí. Konkrétní druh peněz proto musí být vždy používán širokou veřejností, aby bylo možné jej označit za měnu.⁵³

Nyní jsem popsala znaky, kterými se měna v právním slova smyslu vyznačuje, a v úvahu přichází otázka, zda právě Bitcoin tyto znaky naplňuje, popřípadě které a do jaké míry.

První znak, přiznání atributu měny, Bitcoin v dnešní době nesplňuje. Nesplňuje jej nyní, a troufám si tvrdit, že tomu tak bude i v blízké budoucnosti. Je tomu tak především z důvodu, že Bitcoin není způsobilý po delší dobu si udržet stabilní hodnotu. Jeho hodnota stále kolísá a není schopen si hodnotu ustálit. Může to být způsobené právě tím, že jeho hodnota se odráží od důvěry, kterou do něj vkládají jednotlivci.⁵⁴ Zároveň není kryt ani zlatem nebo podobným statkem.⁵⁵ Proto si myslím, že stát Bitcoinu nepřizná atribut měny, a to především z důvodu jeho rizikovosti. Druhým důvodem může být i fakt, že Bitcoin je decentralizovaný, respektive není zaštitěn žádnou autoritou. Proto se domnívám, že přiznání atributu měny by v podstatě odporovalo jeho filosofii.

Druhý znak, konkrétní druh peněz, musí představovat skutečný platební prostředek, který Bitcoin v této době také nesplňuje. Není známo, že by existovaly mince či bankovky Bitcoinu ve fyzické podobě.⁵⁶ A podmínkou této funkce je právě podoba hotovosti a schopnost plnit funkce peněz. Problematiku funkce peněz jsem probírala v předchozí kapitole, a došla jsem k závěru, že Bitcoin nyní není schopen plnit většinu z těchto funkcí.

Podmínkou posledního znaku je právě všeobecné používání Bitcoinu širokým okruhem adresátů. Bitcoin jako nejvýznamnější zástupce virtuálních peněz, přesto nemůžeme považovat za platební prostředek využívaný dostatečně širokým okruhem uživatelů. Bitcoin je sice poměrně rozšířený, ale přesto je tento okruh v dnešní době stále omezený. Nemůžeme proto o Bitcoinu říci, že by byl všeobecně používán širokým okruhem jedinců. V dnešní době

⁵³ Tamtéž, 336–341 s.

⁵⁴ *Ekonomický pohled na Bitcoin* [online]. modernisvet.weebly.com, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://modernisvet.weebly.com/cena.html>>.

⁵⁵ FILLNER, Karel. *10 největších mýtů o bitcoinu* [online]. btctip.cz, 5. března 2014 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://btctip.cz/10-nejvetsich-mytu-o-bitcoinu/>>.

⁵⁶ *Bitcoin (vše co chcete vědět)* [online]. alza.cz, aktualizováno 20. dubna 2018 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://www.alza.cz/bitcoin>>.

se stále jedná spíše o nadšence, kteří v Bitcoinu vidí potenciál, a to i přes skutečnost, že se jedná o nejrozšířenějšího zástupce digitální měny.⁵⁷

Závěr je pak takový, že Bitcoin nemůžeme považovat za měnu, a to právě z toho důvodu, že mu není přiznán atribut měny ze strany státu, neexistuje fyzická podoba mincí a bankovek a dále o něm nemůžeme mluvit jako o všeobecně používaným platebním prostředek. Chtěla bych jen upozornit na fakt, že například znak, který předpokládá existenci hotovostní podoby měny, není překážkou, kterou by Bitcoin nebyl schopný v budoucnu překonat. Nevidím důvod, vyjma snahy o udržení Bitcoinu v elektronické podobě, proč by se časem nemohly na trhu objevit právě fyzické bankovky či mince samotného Bitcoinu.

2.3 Bitcoin a elektronické peníze?

Když nemůže Bitcoin zcela odpovídat vlastnostem peněz, přichází na řadu otázka, zda nezapadne spíše pod pojem elektronické peníze. Elektronické peníze představují určitý protipól hotovostní podobě peněz a fungují na základě internetových platebních systémů.⁵⁸ Mezi nejznámější zástupce patří Ecash a Cybercash.⁵⁹

Elektronické peníze jsou definovány zákonem o platebním styku, a to konkrétně v § 4, který říká, že „Elektronickými penězi je peněžní hodnota, která

a) představuje pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal,

b) je uchovávána elektronicky,

c) je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a

d) je přijímána jinou osobou než tím, kdo ji vydal.“⁶⁰

Zároveň se jedná o peněžní prostředek dle § 2 odst. 1 písmena c) téhož zákona.⁶¹

Pokud se zaměříme na bod a), kdy by Bitcoin měl představovat pohledávku za vydavatelem, dojdeme k závěru, že Bitcoin žádnou pohledávku za vydavatelem nepředstavuje. Vydavatelem Bitcoinu totiž není žádná banka či jiná podobná instituce, a to proto, že Bitcoin je zcela decentralizovaný. Za vydavatele Bitcoinu můžeme považovat tzv. těžaře, který Bitcoin na základě algoritmů přivede na svět, ale nemůžeme považovat těžaře za toho, vůči komu bychom měli pohledávku.⁶²

⁵⁷ POSPÍŠIL, Petr. *Bitcoin rozděljuje. Střet táborů „pro“ a „proti“* [online]. roklen24.cz, 9. listopadu 2017 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://roklen24.cz/a/p4UgL/bitcoin-rozdeluje-stret-taboru-pro-a-proti>>.

⁵⁸ POSPÍŠIL, Lukáš. *Elektronické peníze versus Kryptoměna* [online]. epravo.cz, 25. červenec 2018 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/elektronicke-penize-versus-kryptomena-107930.html>>.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

⁶² FILLNER, Karel. *Co je bitcoin* [online]. btctip.cz, 20. března 2014 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://btctip.cz/co-je-bitcoin/>>.

Bod b) říká, že Bitcoin je možné považovat za elektronické peníze v případě, že je uchovávan na elektronickém peněžním prostředku. Tato podmínka je Bitcoinem naplněna. Bitcoin je uchovávan na elektronickém peněžním prostředku zvaným „peněženka“. Tato peněženka se vyskytuje v podobě systému nebo aplikace, na které lze spravovat své Bitcoiny, a zároveň slouží k přesunu Bitcoinu na jiné adresy, respektive jiné peněženky.⁶³

Aby mohl být Bitcoin považován za elektronické peníze, měl by splňovat také bod c), na základě kterého musí být vydán proti přijetí peněžních prostředků za účelem uskutečnění platebních transakcí.⁶⁴ To obecně Bitcoin splňuje, jelikož naprostá většina transakcí zahrnujících nákup Bitcoinu je prováděna směnou za některou z národních měn, které můžeme považovat za platební prostředky. Bitcoin je však specifický tím, že jeho získání je možné i tzv. vytěžením viz kapitola Vlastnosti Bitcoinu. Jestliže je Bitcoin vytěžen, není možné jeho získání považovat za vydání proti přijetí peněžních prostředků, a z toho důvodu se domnívám, že danou podmínku Bitcoin nesplňuje.

Bod d) Bitcoin splňuje, protože je přijímán jako platební prostředek i jinými osobami než pouze jeho vydavatelem. Bitcoin nepoužívají pouze těžaři, ale v podstatě kdokoliv si Bitcoin může opatřit.

Avšak ČNB ve svém stanovisku uvedla, že Bitcoin není možné považovat za elektronické peníze a ani za peněžní prostředky. Na základě toho Bitcoin nepodléhá kontrole ani dozoru ČNB, a ani samotné obchodování s ním nepodléhá povolení ze strany ČNB.⁶⁵ ČNB učinila takový závěr na základě toho, že „*data evidovaná v protokolu bitcoin („bitcoin“) nemají charakter pohledávky držitele bitcoinů za jinou osobou*“⁶⁶.

Na závěr bych chtěla tedy shrnout, že Bitcoin nelze považovat za elektronické peníze pro nesplnění základních podmínek uvedených výše.⁶⁷

2.4 Kryptoměna

Jelikož Bitcoin v dnešní době není měnou v právním slova smyslu, často se pro něj používá pojem kryptoměna. Tento pojem představuje jeden z typů digitální měny. Digitální měnou nemyslíme konkrétní fyzickou podobu měny, ale pouze měnu v elektronické podobě.⁶⁸

⁶³ VANČURA, Tadeáš. *Nejlepší Bitcoinová peněženka pro Čechy* [online]. tradearena.cz, 2. ledna 2018 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <https://www.tradearena.cz/rubriky/kryptomeny/nejlepsi-bitcoinova-penezenka-pro-cechy_360.html>.

⁶⁴ zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ *Bitcoin a jiné virtuální měny z pohledu práva* [online]. cfoworld.cz, 16. ledna 2017 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://cfoworld.cz/legislative/bitcoin-z-pohledu-prava-4199>>.

⁶⁶ ČNB. *Obchodování s bitcoiny* [online]. cnb.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf>.

⁶⁷ BŘEZINOVÁ, Markéta. *Právní regulace kryptoměn* [online]. pravni prostor.cz, 1. prosince 2017 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/pravni-regulace-kryptomen>>.

Co se týče právního zakotvení, není kryptoměna do dnešní doby nikde zakotvena.⁶⁹ K prvnímu posunu došlo ze strany Evropské centrální banky (dále „ECB“), která ve svém stanovisku kryptoměnu vymezila. ECB kryptoměnu vymezila jako vyjádření hodnoty v digitální podobě, která není vydávána žádnou autoritou, v podobě banky či jiné instituce, proto ji lze v určitých situacích použít jako určitou alternativu k penězům.⁷⁰

Kryptoměnu dále vymezuje zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Definuje ji jako „*elektronicky uchovávanou jednotku bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta*“⁷¹.

S ohledem na výše uvedené definice považuji podřazení Bitcoinu pod pojem kryptoměna za přiléhavý a nejlépe vystihující jeho skutečnou povahu.

⁶⁸ *Kryptoměna* [online]. it-slovník.cz, [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://it-slovník.cz/pojem/kryptomena>>.

⁶⁹ POSPÍŠIL, Lukáš. *Elektronické peníze versus Kryptoměna* [online]. epravo.cz, 25. červenec 2018 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/elektronicke-penize-versus-kryptomena-107930.html>>.

⁷⁰ BŘEZINOVÁ, Martina. *Právní regulace kryptoměn* [online]. epravo.cz, 1. prosince 2017 [cit. 15. října 2018]. Dostupné na <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/pravni-regulace-kryptomen>

⁷¹ Tamtéž.

3 Další v úvahu připadající kategorie, pod které by Bitcoin mohl být zařazen

Nad rámec výše zmíněných institutů, pod které lze Bitcoin podřadit, tedy měnu, peníze či elektronické peníze, existují i další možnosti zařazení do dalších kategorií z hlediska různých právních úprav. Tuto kapitolu jsem do své práce zařadila především z důvodu, že je celkem pozoruhodné, které další kategorie připadají v případě Bitcoinu v úvahu. Těchto kategorií je celá řada. Na Bitcoin je možné pohlížet z různých oblastí práva a podle toho jej podřazovat pod jednotlivé kategorie institutů. Já se však budu zabírat pouze určitým výběrem z mého pohledu těch nejzákladnějších a nejdůležitějších, a to o věc v právním smyslu, cenné papíry či komoditu.⁷²

První možnou kategorií, kterou se v této kapitole budu zabývat, je pohled na Bitcoin jako **věc v právním smyslu** (dále „věc“). Dle § 489 občanského zákoníku je věcí v právním smyslu „*vše co je odlišné od osoby a slouží k potřebě lidí*“⁷³. Na základě této definice je zřejmé, že Bitcoin můžeme považovat za věc v právním smyslu. Dvě základní kritéria, odlišnost od osoby a užitečnost, jsou splněna. Odlišnost od osoby není dále třeba zkoumat. Bitcoin není osoba ve smyslu práva. Dále užitečnost věci obecně musíme chápat jako něco prospěšného pro člověka, a to z hlediska jeho hospodářského účelu. Užitečnost věci v právním smyslu je zcela závislá na vůli a schopnostech člověka.⁷⁴ Z povahy Bitcoinu a jeho využití je patrné, že je možné jej považovat za statek pro člověka užitečný.

Samotné podřazení pod kategorii věci ale nestačí. Věci můžeme dle § 496 a násl. o.z. dělit, a to na věci hmotné a nehmotné, movité a nemovité, zastupitelné a nezastupitelné, zužitelné a nezužitelné.⁷⁵ Věcí hmotnou je ovladatelná a prostorově vymezitelná část vnějšího světa, která má ale povahu samostatného předmětu.⁷⁶ Věc nehmotná je naopak definovaná jako „*práva, jejichž podstata to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty*“.⁷⁷ Bitcoin nelze chápat jako ovladatelnou a samostatnou věc, nelze ho fakticky uchopit či ho držet. Spíše na něj lze pohlížet jako na určité právo nebo jako na věc bez hmotného určení.

⁷² SOMMEROVÁ, Klára. *Kryptoměny v praxi. Výzva pro právní regulaci?* [online]. epravo.cz, 5. března 2015 [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/kryptomeny-v-praxi-vyzva-pro-pravni-regulaci-96942.html>>.

⁷³ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ TÉGL, Petr. In MELZER, Filip (ed). *Občanský zákoník - velký komentář*. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 203-205

⁷⁵ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ TÉGL, Petr. In MELZER, Filip (ed). *Občanský zákoník - velký komentář*. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 237-238

Za nemovité věci jsou zjednodušeně považovány stavby a pozemky, a zároveň i práva, která za nemovité věci prohlásí zákon. Věci movité zákon vymezuje negativně, to znamená, že za věc movitou je považována věc, která není věcí nemovitou.⁷⁸ Podstata věci movité spočívá v tom, že ji lze nějakým způsobem přesunout z místa na místo, a to aniž by došlo k narušení její podstaty. Bitcoin zcela zřejmě není nemovitou věcí, proto se musí jednat o věc movitou. Pro Bitcoin je totiž typický fakt, že při učinění transakce dojde k pohybu určitého množství jednotek z účtu na účet, v tomto právě lze spatřovat základní vlastnost movitých věcí, a to možnost mobility.⁷⁹

Věcí zastupitelnou je věc, kterou je možné nahradit věcí téhož druhu. Nezastupitelná věc je pravým opakem věci zastupitelné. Rozdělení věcí na zastupitelné a nezastupitelné je možné posuzovat pouze u věcí movitých. Typickou zastupitelnou věcí jsou peníze. V tomto spatřuji určitou podobnost s Bitcoinem. Peníze a Bitcoin plní podobnou funkci, pokud se zaměříme na směnu Bitcoinu/peněz za zboží. V konečném důsledku není relevantní, který konkrétní Bitcoin, mince či bankovka se na směnu použije. Bitcoin jde nahradit jiným Bitcoinem, tak jako 1 korunu českou nahradíme stejnou mincí. Důležité jsou zde objektivní vlastnosti věci jako jsou například druh, kvalita či množství věcí, které jsou důležité k uspokojení potřeb.⁸⁰

Věc zužitelná je definována jako „*movitá věc, jejíž běžné použití spočívá v jejím spotřebování, zpracování nebo odcizení*“.⁸¹ Tak jako u předešlého dělení, má dělení na věci zužitelné a nezužitelné smysl u věcí movitých. Bitcoin je věcí zužitelnou. Při transakci, kdy dojde k převodu Bitcoinu z účtu na účet, v podstatě dojde k odcizení. To znamená, že Bitcoin přejde ze sféry jednoho subjektu do sféry druhého, dojde tedy k zániku věci vůči dosavadního vlastníka.⁸²

Můj závěr je tedy takový, že Bitcoin je věcí v právním smyslu, a to konkrétně věcí nehmotnou, movitou, zastupitelnou a zužitelnou.

Další možnou variantou by mohla být **komodita**. Definicí komodity se zabírají přímo použitelné předpisy EU. Jedná se o nařízení Komise č. 1287/2006, které stanoví, že

⁷⁸ TÉGL, Petr. In MELZER, Filip (ed). Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 273

⁷⁹ *Transakce a jejich průběh* [online]. bitcoiman.cz, [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné na <http://bitcoiman.cz/index.php?c=bitcoin-transakce>

⁸⁰ TÉGL, Petr. In MELZER, Filip (ed). Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 275

⁸¹ Tamtéž, s 277.

⁸² Tamtéž, s 277.

„komoditou se rozumí jakékoli zboží zaměnitelné povahy, které lze dodat, včetně kovů a jejich rud a slitin, zemědělských výrobků a energie, např. elektřiny.“⁸³

Komodita zjednodušeně představuje určitý druh suroviny. Jedná se o suroviny, které se běžně vyskytují v našem okolí. Za komodity lze považovat oves, pšenici, maso, ale i ropu, stříbro, zlato či bavlnu, a právě souhrnným názvem se označují za komodity.⁸⁴

Obchodování s těmito komoditami je nazýváno jako termínové obchodování.⁸⁵ Za komoditu nemůžeme označit osobní automobil, a to z důvodu, že na trhu existuje celá řada typů automobilů v různé cenové hladině. Na druhou stranu zlato či stříbro je homogenní produkt, se kterým můžeme obchodovat po celém světě v globálním měřítku. Komodity by měly být tedy produkty stejné kvality a hodnoty vyráběné ve velkém množství různými produkovány různými subjekty.⁸⁶ Jedná se proto o suroviny vzájemně zastupitelné.⁸⁷

Komoditou z podstaty věci mohou být však pouze věci hmotné. Bitcoin, jak jsem dovodila na začátku této kapitoly, nelze považovat za věc hmotnou v právním slova smyslu.⁸⁸ Proto se domnívám, že z tohoto důvodu není možné podřadit Bitcoin pod pojem či institut komodit.

Posledním příkladem kategorie, pod kterou by Bitcoin mohl spadat, je **cenný papír**. Americká komise zabývající se cennými papíry zkoumala, zda Bitcoin, popřípadě i jiné kryptoměny, lze považovat za cenný papír. Americká Komise považuje za cenný papír „*každé takové aktivum, u kterého se dá identifikovat centralizovaná "třetí strana", která spolu s kupci očekává z daného aktiva nějaký příjem*“⁸⁹. Na základě tohoto kritéria Bitcoin nelze považovat za cenný papír, a to z důvodu, který jsem již uváděla v první kapitole. Bitcoin je typický svou vlastností decentralizace, která se odráží zejména v tom, jak vznikl, jak se vyvíjel a kdo ho spravuje. Tento závěr však není možné aplikovat na všechny kryptoměny. Například

⁸³ Nařízení Komise 1287/2006 ze dne 10. srpna, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o evidenční povinnosti investičních podniků, hlášení obchodů, transparentnost trhu, přijímání finančních nástrojů k obchodování a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice. Úř. Věst. L 241/1, 2. září 2006, s. 4 a násl.

⁸⁴ *Co jsou komodity a jak to funguje* [online]. financnik.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.financnik.cz/komodity/manual/komodity-jak-to-funguje.html>>.

⁸⁵ *Co jsou komodity a jak to funguje* [online]. financnik.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.financnik.cz/komodity/manual/komodity-jak-to-funguje.html>>.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ ROSTECKÝ, Jiří. *Komodity a jejich trh, co to je a jak se na tom vydělává?* [online]. mladypodnikatel.cz, 21. listopadu 2011 [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <https://mladypodnikatel.cz/komodity-a-jejich-trh-co-to-je-a-jak-se-na-tom-vydelava-t404>

⁸⁸ TRÁVNÍK, Pavel. *Bitcoin v českém právu* [online]. medium.cz, 12. července 2016 [cit. 18. srpna 2018]. Dostupné na <http://app.bitperia.cz/#!section=15661453&item=10660372&cat=0> – audio.

⁸⁹ URBÁNEK, Vladimír. *US SEC: Bitcoin a ether nejsou cennými papíry, některé kryptoměny a ICO ale mohou být a podléhají naší regulaci* [online]. kurzy.cz, 23. června 2018 [cit. 18. září 2018]. Dostupné na <https://www.kurzy.cz/zpravy/458596-us-sec-bitcoin-a-ether-nejsou-cennymi-papiry-nektere-kryptomeny-a-ico-ale-mohou-byt-a-podlehaji/>

charakter kryptoměny zvané ripple, je nyní zkoumán soudem. Je to zapříčiněno zejména tím, že u kryptoměny ripple je jednoznačně znám tvůrce a správce, proto není možné s jistotou říci, zda ripple je či není cenný papír a jeho definice coby cenného papíru je nyní zkoumána.⁹⁰

Cenný papír je dle § 514 o.z. „*listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést*“.⁹¹ Každý cenný papír se vyznačuje dvěma základními znaky. První znak představuje spojení soukromého práva s danou listinou a druhým znakem je předložení listiny v případě uplatnění práva či při převodu.⁹² Bitcoin a obecně i ostatní kryptoměny nejsou v ČR považovány za cenný papír, a to z toho důvodu, že nejsou schopné naplnit zákonnou definici dle o.z. V případě Bitcoinu nelze mluvit o listině, která by k němu byla nějakým způsobem vázána, a zároveň v něm není vtěleno žádné právo.⁹³

Ke stejnému názoru došla i ČNB. ČNB se zabírala otázkou, zda je k obchodování či směně Bitcoinu potřebné povolení ČNB. Právě v tomto dokumentu stanovuje, že Bitcoin nemá povahu cenného papíru ani zaknihovaného cenného papíru.⁹⁴

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁹² KOTÁSEK, Josef. In MELZER, Filip (ed). Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 377

⁹³ HANYCH, Michal. *Zdanění kryptoměn* [online]. zdanenikryptomen.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <http://zdanenikryptomen.cz>

⁹⁴ ČNB. *Obchodování s bitcoiny* [online]. cnb.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miran-da2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf>.

4 Postoj k Bitcoinu v ostatních zemích světa

V dané kapitole jsem se rozhodla stručně nahlédnout na problematiku Bitcoinů z pohledu jiných států. Zahrnula jsem do kapitoly jak zástupce států Evropské unie, tak zástupce z celého světa. Myslím si, že bude velice přínosné, vidět ostatní úhly pohledu států na danou problematiku a zároveň se seznámit s odůvodněním těchto států. Vybrala jsem si následující státy:

- Slovensko,
- Spolkovou republiku Německo,
- Velkou Británii,
- Spojené státy Americké,
- Kanadu,
- Čínu,
- Thajsko,
- Japonsko a
- Austrálii.

Dále bych chtěla upozornit, že výběr je čistě náhodný, není možné v tom vidět bližší smysl. Snažila jsem se zejména zobrazit odlišnosti postojů těchto států.

Prvním státem mého výběru je **Slovenská republika**. Myslím si, že důvod volby tohoto státu je jednoznačná. Jelikož se jedná o náš sousední stát, se kterým máme společnou historii a určitě lze mezi národy spatřovat vzájemné podobnosti, zajímalo mě, jaký přístup zvolilo právě Slovensko k problematice Bitcoinů. Národní banka Slovenska (dále jen NBS) v Upozornění NBS apeluje na širokou veřejnost, že Bitcoin, jakož i ostatní virtuální měny, nelze považovat za národní měny. Z tohoto důvodu nespádají pod národní regulaci. Jak legislativa Evropské unie, tak ústavní pořádek Slovenské republiky nijak neupravují ani nevymezují jakoukoli činnost spojenou s virtuálními měnami. Tyto činnosti nejsou regulovány NBS ani ze strany Evropské centrální banky. Dále NBS upozorňuje na fakt, že virtuální měny nemají protihodnotu ve formě zákonného platidla, a tudíž jakékoliv obchodování je na vlastní riziko každého jedince. Zároveň NBS také stanovila, že neexistuje žádný zákonný nárok na úhrady náhrad způsobené negativním dopadem obchodu s virtuálními měnami.⁹⁵

⁹⁵ PAUEROVÁ, Petra. *Upozornenie NBS – Bitcoin* [online]. nbs.sk, 26. listopadu 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/spravy-vseobecne/detail-tlacovej-spravy/_upozornenie-nbs-bitcoin>.

Ve **Spolkové republice Německo** se na Bitcoin pohlíží trochu z jiného úhlu. V roce 2013 se stal Bitcoin oficiální platebním prostředkem. Německé Ministerstvo financí prohlásilo Bitcoin za soukromou měnu, díky které Bitcoin získal uznání právní i daňové.⁹⁶ Z pohledu spolkové republiky proto je vyloučeno Bitcoin považovat za elektronické peníze či zákonné platidlo, cizí měnu nebo valuty. Přijímání a celkově obchodování s Bitcoinem je založeno na soukromých dohodách, dle kterých jsou považovány za platební prostředek.⁹⁷

S jiným pohledem také přichází i samotná **Velká Británie**. Právní řád Velké Británie na Bitcoinem pohlíží jako na jednorázové poukázky.⁹⁸ Lze říci, že toto pojetí Bitcoinu v Británii má své odpůrce, a dosud není zcela jasné, za co lze z pohledu Velké Británie Bitcoin považovat. Odpůrci sdílí názor, že Bitcoin nemůže představovat poukázky, a to z důvodu, že nejsou nikým vydávány a jsou směnitelné za široký okruh zboží a služeb. Dále je také zajímavé, že Velká Británie uvažuje na tím, že kryptoměny budou podrobeny daním, zejména DPH. Pokud ale nějaký stát přistoupí na danění Bitcoinů, lze předpokládat, že daný stát kryptoměny musí přijmout jako měnu.⁹⁹

Spojené státy Americké patří mezi první stát, ve kterém se vůbec o Bitcoinu začalo mluvit a zároveň, který učinil první kroky ohledně případné regulace. Americká banka pohlíží na Bitcoinem jako na případný prostředek směny. Nejedná se o přístup pouze k Bitcoinům, ale zahrnuje i ostatní kryptoměny. Komise pro cenné papíry a burzy investory varuje před riziky vyplývající z obchodování s Bitcoinem a zároveň dále také přišla s regulací, která umožnila veřejné obchodování s kryptoměnami.¹⁰⁰ Americké státy zároveň varují, že kryptoměny mohou být zneužity k praní špinavých peněz.¹⁰¹

⁹⁶ HOLANOVÁ, Tereza. *Bitcoin jsou peníze, rozhodlo Německo o virtuální měně* [online]. zpravy.aktualne.cz, 19. srpna 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/svetova-ekonomika/bitcoin-jsou-penize-rozhodlo-nemecko-o-virtualni-mene/r~45b1943008d411e3a6c60025900fea04/?redirected=1528132511>>.

⁹⁷ PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Vybrané právní aspekty virtuální měny Bitcoin. *Daně a finance*, 2017, č. 3, s. 18 – 25.

⁹⁸ VODRÁŽKA, Michal. *Virtuální měny – rizika a výzvy pro regulaci* [online]. finance-edu.cz, 19. srpna 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na <<http://www.finance-edu.cz/2014/wp-content/uploads/2012/12/B6Vodrazka.pdf>>.

⁹⁹ ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoin: právní nálada u nás i ve světě* [online]. zakonyvkapse.cz, 20. prosince 2013 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<http://zakonyvkapse.cz/bitcoin-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-institute-stale-mlci/>>.

¹⁰⁰ *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část první* [online]. kryptomagazin.cz, 25. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-prvni/>>.

¹⁰¹ Tamtéž.

Americký finanční úřad vydal pravidla pro regulující bitcoinových burz. Chtěl těmito kroky vymezit jasné a určité požadavky pro obchodování jednotlivců i obchodních společností.¹⁰²

Ve Spojených státech Amerických je především důležité pro další vývoj vztahu ke kryptoměnám, zda je budou regulovat na úrovni federace či přistoupí k regulaci na úrovni každého jednotlivého státu.¹⁰³

V **Kanadě** existuje velká snaha podporovat Bitcoinů či jiné kryptoměny. Nedávno byla spuštěna The Bitcoin Alliance of Canada, která má za úkol pomáhat právě uživatelům Bitcoinů a sjednotit obchodování s Bitcoinů v celé Kanadě.¹⁰⁴

V **Číně** centrální banka naopak zakazuje adresovaným finančním institucím jakékoliv obchodování, a to z důvodu, že nelze pohyb kryptoměn žádným způsobem kontrolovat, regulovat a dohlížet, a proto je to výrazné riziko, které sebou Bitcoin přináší, zejména se jedná o praní špinavých peněz či dotování terorismu. Naopak jednotlivci nemají nákup, prodej a užívání zakázán, avšak veškeré rizika nesou sami. Právě s tímto přístupem Čínské centrální banky je spojen pokles hodnoty Bitcoinů.¹⁰⁵

Za zmínku stojí, že obchodování není v Číně zakázáno směnárnám za předpokladu, že musí být registrovány a uživatelé těchto směnárén nesmějí být anonymizovány. Závěr Číny je takový, že nepovažuje kryptoměny za měnu, jelikož nejsou vydávány státní autoritou. Pohlíží na Bitcoin jako na jakési zboží, které nemá právní status.¹⁰⁶

Zajímavý postoj přijalo například **Thajsko**, první země, ve které je jakékoli prodej, nákup či směna zcela zakázána. Pramení to zejména z vlastností, kterými se kryptoměny vyznačují.¹⁰⁷

Oproti Thajsku má mnohem liberálnější přístup právě **Japonsko**. Japonsko se pomocí zavádění rozumných opatření snaží udržovat dané prostředí v co největší míře bezpečné.

¹⁰² ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoinů: právní nálada u nás i ve světě* [online]. zákonyvkapse.cz, 20. prosince 2013 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<http://zakonyvkapse.cz/bitcoiny-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-instituce-stale-mlci/>>.

¹⁰³ *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část první* [online]. kryptomagazin.cz, 25. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-prvni/>>.

¹⁰⁴ *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část první* [online]. kryptomagazin.cz, 25. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-prvni/>>.

¹⁰⁵ ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoinů: právní nálada u nás i ve světě* [online]. zákonyvkapse.cz, 20. prosince 2013 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<http://zakonyvkapse.cz/bitcoiny-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-instituce-stale-mlci/>>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

Nedávno dokonce udělila Japonská agentura licence jedenácti burzám obchodujícím s kryptoměnami.¹⁰⁸

Podobný přístup ke kryptoměnám má kromě Japonska nyní i **Austrálie**. Austrálie v roce 2017 čelila skandálu na finančním trhu, který zapříčinil podobné kroky vlády jako v případě Japonska, a to zejména posílení legislativy a regulaci digitálních měn.¹⁰⁹

V dnešní době je postoj Austrálie ke kryptoměnám následný. Austrálie nepovažuje a ani neklasifikuje Bitcoin či jiné kryptoměny za měnu, spíše na ně hledí jako na aktivum. Proto by měly virtuální měny podléhat zdanění jako ostatní kapitálové výnosy.¹¹⁰

¹⁰⁸ *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část druhá* [online]. kryptomagazin.cz, 26. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-druha/>

¹⁰⁹ OGURCAKOVA, Denisa. *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část třetí* [online]. kryptomagazin.cz, 27. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-treti/>>.

¹¹⁰ Tamtéž.

Závěr

Bitcoin je obecně definován jako decentralizovaná kryptoměna. V dnešní době stále roste jeho popularita. Dle mého názoru je to dané především jeho vlastnostmi, a to zejména tím, že se odlišuje od národních měn. Nejtypičtější vlastností je plná decentralizace. Bitcoin tedy nespadá pod kontrolu a správu žádné autority, a je tedy zcela nezávislý na případné měnové politice některého státu či jiné organizace. Právě v tomto spatřuji určitou výjimečnost, která vzbuzuje atraktivitu u spousty uživatelů.

K otázce, zda Bitcoin může být považován za peníze či měnu, jsem dospěla k takovému závěru, že Bitcoin nelze podřadit ani pod jeden z těchto institutů. Pod institut peněz, jakožto univerzálního druhu zboží, není možné právě Bitcoin podřadit. A to z důvodu, že Bitcoin není dle mého názoru schopný plnit většinu funkcí, které jsou peníze ze své podstaty povinny plnit. Pokud není způsobilý tyto funkce plnit, není možné na něj pohlížet jako na peníze. Pravdou je, že ani peníze v dnešní době neplní všechny funkce. Můj přístup může být považován za přespříliš restriktivní, avšak spatřuji zřejmý rozdíl v tom, kdy peníze nejsou v plné míře způsobilé plnit jednu z těchto funkcí, a to konkrétně funkci pokladu, kterou spatřuji jako určitý přežitek minulosti a situaci, kdy Bitcoin neplní většinu těchto funkcí.

Dále si myslím, že Bitcoin není ani měnou. V první řadě mu není přiznán atribut měny ze strany státu, který je pro měnu zásadním předpokladem. Bitcoin neplní předpoklad skutečného platebního prostředku a zároveň ani není skutečným všeobecným prostředkem. To, že není Bitcoin skutečným platebním prostředkem lze spatřovat v tom, že jej nelze využít k zaplacení závazků vyplývajících ze zákona, například placení daní či jiných poplatků. Tudíž neplní funkci platidla.

Skutečnost, že Bitcoin dle mého názoru není penězi ani měnou ale neznamená, že ho nemůžeme podřadit pod jiný institut. Bitcoin je zcela něco nového, a právě na tuto situaci není právní úprava zcela připravena. Nemůžeme ho ale podřadit pod institut elektronických peněz z důvodu, že neplní předpoklady pro ně dané. V úvahu však připadá pojem kryptoměna. Troufám si tvrdit, že je Bitcoin kryptoměnou. Považuji to za nejvíce vystihující pojem. Bitcoin splňuje definici kryptoměny vymezenou ECB, představuje totiž hodnotu vyjádřenou v digitální podobě, která není vydávána žádnou autoritou, a lze ji využít jako určitou alternativu k penězům.

Co se týče dalších kategorií, které ať už přímo či nepřímo dopadají na problematiku Bitcoinu, jsem došla k následujícímu závěru. Bitcoin je věcí v právním slova smyslu dle o.z., a to konkrétně věcí nehmotnou, movitou, zastupitelnou a zužititelnou. Bitcoin není

komoditou, a to z důvodu, že komodity jsou pouze věci hmotné. Jelikož Bitcoin věcí hmotnou není, nelze ho považovat ani za komoditu. Dále ho nelze považovat ani za cenný papír, a protože zejména nelze mluvit o Bitcoinu jako listině, což je základní předpoklad pro to, abychom určitý statek mohli označovat za cenný papír.

Svou bakalářskou práci hodnotím jako velmi přínosnou, a to především z hlediska nabytí informací o Bitcoinu. Zároveň tato práce umožňuje čtenářům získat povědomí o dané problematice a vytvořit si na ní svůj osobitý pohled. Čtenáře tak po přečtení mohou napadnout další úskalí točící se kolem Bitcoinu.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. 552 s.
2. HAVLÍČKOVÁ, Klára., KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2015, 474 s.
3. MARTINÁK, Tomáš a kol. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. 1.vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 187 s.
4. PAPOUŠKOVÁ, Zdenka a kol. *Peníze v právu a ekonomice*. 1. vydání. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015. 253 s.

Komentář

5. MELZER, Filip., TÉGL, Petr. *Občanský zákoník – velký komentář*. Svazek III. § 419-654. 1. Vydání. Praha: Leges, 2014, s. 1264.

Právní předpisy

6. Nařízení Komise 1287/2006 ze dne 10. srpna, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o evidenční povinnosti investičních podniků, hlášení obchodů, transparentnost trhu, přijímání finančních nástrojů k obchodování a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice. Úř. Věst. L 241/1, 2. září 2006, s. 4 a násl.
7. zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
8. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Odborný časopis

9. PAPOUŠKOVÁ, Zdenka. Vybrané právní aspekty virtuální měny Bitcoin. *Daně a finance*, 2017, č. 3, s. 18–25.

Jiné dokumenty

10. *Bitcoin – aktuální a historické ceny kryptoměny Bitcoin, graf vývoje ceny kryptoměny Bitcoin - 1 rok – měna USD* [online]. [cit. 28. února 2018]. Dostupné na <<https://www.kurzy.cz/komodity/index.asp?A=5&SEO=bitcoin&MAXROWS=60>>.
11. *Bitcoin (vše co chcete vědět)* [online]. alza.cz, aktualizováno 20. dubna 2018 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://www.alza.cz/bitcoin>>.
12. *Bitcoin a jiné virtuální měny z pohledu práva* [online]. cfoworld.cz, 16. ledna 2017 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://cfoworld.cz/legislativa/bitcoin-z-pohledu-prava-4199>>.

13. *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Jak nakoupit Bitcoin?* [online]. [cit. 1. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=jak-nakoupit-bitcoiny>>.
14. *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 1. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz>>.
15. *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Bitcoin otázky a odpovědi* [online]. [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=bitcoin-otazky-odpovedi-faq-navod>>.
16. *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Bitcoin pojmy* [online]. [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=bitcoin-pojmy-nazvy-slovník>>.
17. *Bitcoin je první decentralizovaná open-source elektronická měna, která změní svět: Co je Bitcoin a jak funguje?* [online]. [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.bitcoinman.cz/index.php?c=co-je-bitcoin>>.
18. BŘEZINOVÁ, Markéta. *Právní regulace kryptoměn* [online]. pravniprostor.cz, 1. prosince 2017 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/pravni-regulace-kryptomen>>.
19. BŘEZINOVÁ, Martina. *Právní regulace kryptoměn* [online]. epravo.cz, 1. prosince 2017 [cit. 15. října 2018]. Dostupné na <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/pravni-regulace-kryptomen>
20. ČINKOVÁ, Martina. *Bitcoin: právní nálada u nás i ve světě* [online]. zakonyvkapse.cz, 20. prosince 2013 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<http://zakonyvkapse.cz/bitcoin-z-pohledu-prava-ceske-urady-a-institute-stale-mlci/>>.
21. *Co je měna: význam a definice* [online]. capital.com, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://capital.com/cs/mena-definice>>.
22. *Co je to Bitcoin?* [online]. [Penizenainternetu.cz](http://penizenainternetu.cz), 28. prosince 2013 [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://www.penizenainternetu.cz/bitcoin/co-je-to-bitcoin/>>.
23. *Co je volatilita* [online]. penize.cz, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://www.penize.cz/slovník/volatilita>>.
24. *Co jsou komodity a jak to funguje* [online]. financnik.cz, [cit. 18. srpna 2018]. Dostupné na <https://www.financnik.cz/komodity/manual/komodity-jak-to-funguje.html>

25. ČNB. *Obchodování s bitcoiny* [online]. cnb.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/obchodovani_s_bitcoiny.pdf>.
26. *Ekonomický pohled na Bitcoin* [online]. modernisvet.weebly.com, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://modernisvet.weebly.com/cena.html>>.
27. FILLNER, Karel. *10 největších mýtů o bitcoinu* [online]. btctip.cz, 5. března 2014 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://btctip.cz/10-nejvetsich-mytu-o-bitcoinu/>>.
28. FILLNER, Karel. *Co je bitcoin* [online]. btctip.cz, 20. března 2014 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://btctip.cz/co-je-bitcoin/>>.
29. HANYCH, Michal. *Zdanění kryptoměn* [online]. zdanenikryptomen.cz, [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <http://zdanenikryptomen.cz>
30. HOLANOVÁ, Tereza. *Bitcoin jsou peníze, rozhodlo Německo o virtuální měně* [online]. zpravy.aktualne.cz, 19. srpna 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/svetova-ekonomika/bitcoin-jsou-penize-rozhodlo-nemecko-o-virtualni-mene/r~45b1943008d411e3a6c60025900fea04/?redirected=1528132511>>.
31. *Jak je to s anonymitou Bitcoinu?* [online]. bitcoinonline, 26. října 2016 [cit. 27. února 2018]. Dostupné na <<http://bitcoinonline.cz/2016/10/26/jak-je-to-s-anonymitou-bitcoinu/>>.
32. *Jak těžit Bitcoin. Těžba bitcoinů.* [online]. bitcoin-info.cz, [cit. 13. února 2018]. Dostupné na <<https://www.bitcoin-info.cz/jak-tezit-bitcoin>>.
33. *Kryptoměna* [online]. it-slovník.cz, [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://it-slovník.cz/pojem/kryptomena>>.
34. OGURCAKOVÁ, Denisa. *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část třetí* [online]. kryptomagazin.cz, 27. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-treti/>>.
35. PABOUČKOVÁ, Marcela. *Virtuální měny*. Praha, 2016. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce Ing. Marcela Soldánová.
36. PARDUBICKÝ, Jan. *BITCOIN – právní rámec a praktické aspekty jeho používání v platebním styku*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Katedra finančního práva a finanční vědy. Vedoucí práce JUDr. Petr Kotáb.

37. PAUEROVÁ, Petra. *Upozornenie NBS – Bitcoin* [online]. nbs.sk, 26. listopadu 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na: <http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/spravy-vseobecne/detail-tlacovej-spravy/_upozornenie-nbs-bitcoin>.
38. *Peníze, jejich vlastnosti a funkce* [online]. poznej.jacr.cz, [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <http://poznej.jacr.cz/ukazka_student1.htm>.
39. POSPÍŠIL, Lukáš. *Elektronické peníze versus Kryptoměna* [online]. epravo.cz, 25. červenec 2018 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/elektronicke-penize-versus-kryptomena-107930.html>>.
40. POSPÍŠIL, Petr. *Bitcoin rozděluje. Střet táborů „pro“ a „proti“* [online]. roklen24.cz, 9. listopadu 2017 [cit. 1. října 2018]. Dostupné na <<https://roklen24.cz/a/p4UgL/bitcoin-rozdeluje-stret-taboru-pro-a-proti>>.
41. *Přehled regulací kryptoměn ve světě – část první* [online]. kryptomagazin.cz, 25. února 2018 [cit. 5. června 2018]. Dostupné na <<https://kryptomagazin.cz/prehled-regulaci-kryptomen-ve-svete-cast-prvni/>>.
42. REDMAN, Jamie. *New All Time High – A single Bitcoin is now Worth \$10, 000.* [online]. [cit. 27. února 2018]. Dostupné na <<https://news.bitcoin.com/new-all-time-high-a-single-bitcoin-is-now-worth-10000/>>.
43. ROSTECKÝ, Jiří. *Komodity a jejich trh, co to je a jak se na tom vydělává?* [online]. mladypodnikatel.cz, 21. listopadu 2011 [cit. 18. dubna 2018]. Dostupné na <https://mladypodnikatel.cz/komodity-a-jejich-trh-co-to-je-a-jak-se-na-tom-vydelava-t404>
44. SOBOTKA, Ondřej. *Je Craig Vright skutečný tvůrce bitcoinu? Pochybnosti je víc než důkazů* [online]. [cit. 11. listopadu 2017]. Dostupné na <<http://btctip.cz/je-craig-wright-skutecny-tvurce-bitcoinu-pochybnosti-je-vic-nez-dukazu/>>.
45. SOMMEROVÁ, Klára. *Kryptoměny v praxi. Výzva pro právní regulaci?* [online]. epravo.cz, 5. března 2015 [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/kryptomeny-v-praxi-vyzva-pro-pravni-regulaci-96942.html>>.
46. TĚTEK, Josef. *Krypro 4: Kdo je Satoshi Nakamoto?* [online]. 22. února 2017 [cit. 11. listopadu]. Dostupné na <https://www.google.cz/search?client=safari&rls=en&dcr=0&ei=yl-aWpSOGMKlwQLSnqHIBA&q=bitcoin+sathosi+cz&oq=bitcoin+sathosi+cz&gs_l=psy-ab.3..0i13k1.6303.6696.0.7099.3.3.0.0.0.96.274.3.3.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.3.273...0i22i30k1.0.GUP-1lgood4>.

47. *Transakce a jejich průběh* [online]. bitcoinman.cz, [cit. 2. dubna 2018]. Dostupné na <http://bitcoinman.cz/index.php?c=bitcoin-transakce>
48. TRÁVNÍK, Pavel. *Bitcoin v českém právu* [online]. medium.cz, 12. července 2016 [cit. 18. srpna 2018]. Dostupné na <phttp://app.bitperia.cz/#!/section=15661453&item=10660372&cat=0> – audio.
49. URBÁNEK, Vladimír. *US SEC: Bitcoin a ether nejsou cennými papíry, některé kryptoměny a ICO ale mohou být a podléhají naší regulaci* [online]. kurzy.cz, 23. června 2018 [cit. 18. září 2018]. Dostupné na <https://www.kurzy.cz/zpravy/458596-us-sec-bitcoin-a-ether-nejsou-cennymi-papiry-nektere-kryptomeny-a-ico-ale-mohou-byt-a-podlehaji/>
50. VANČURA, Tadeáš. *Nejlepší Bitcoinová peněženka pro Čechy* [online]. tradearena.cz, 2. ledna 2018 [cit. 2. října 2018]. Dostupné na https://www.tradearena.cz/rubriky/kryptomeny/nejlepsi-bitcoinova-penezenka-pro-cechy_360.html.
51. VODRÁŽKA, Michal. *Virtuální měny – rizika a výzvy pro regulaci* [online]. finance-edu.cz, 19. srpna 2013 [cit. 4. června 2018]. Dostupné na <http://www.finance-edu.cz/2014/wp-content/uploads/2012/12/B6Vodrazka.pdf>.
52. *What's Bitcoin?* In: Youtube [online]. 22. března 2011 [cit. 22. listopadu 2017]. Dostupné na https://www.youtube.com/watch?time_continue=9&v=Um63OQz3bjo.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá charakteristikou Bitcoinu z pohledu českého právního řádu. V první části práce je vymezena základní charakteristika Bitcoinu, dále je zde nastíněn stručný vývoj Bitcoinu a rovněž i základní charakteristické vlastnosti Bitcoinu. Další část se zabývá právě problematikou, zda lze Bitcoin chápat jako měnu či peníze. V této části jsou vymezeny pojmy měna a peníze, a zároveň i funkce které daný institut ze své podstaty plní. V této kapitole je Bitcoin právě s těmito instituty porovnáván, respektive zjišťován stav, zda je Bitcoin způsobilý plnit určité funkce buď měny či peněz a na základě těchto zjištění učiněn závěr, zda je možné Bitcoin pod jeden z těchto institutů podřadit. Poslední část se zaměřuje na další případné pojmy, pod které by bylo možné Bitcoin podřadit, a zároveň tato část shrnuje různé úhly pohledů vybraných států na danou problematiku.

Abstract

This bachelor thesis deals with the characteristics of Bitcoin from the point of view of the Czech laws. The first part of the thesis defines the basic characteristics of Bitcoin, briefly describes the development of Bitcoin as well as its main attributes. Another part of my bachelor thesis is focused on the question of whether Bitcoin can be understood as currency or money. The concepts of currency and money, as well as the functions that the institute by its nature should fulfil, are defined in this part. This chapter also compares Bitcoin with these institutes, and whether Bitcoin is able to perform certain functions of either currency or money. In the end of this section, there is my conclusion of whether or not the Bitcoin can be subordinated to one of these institutes. The last part focuses on other possible concepts under which Bitcoin could be subordinated. This section summarizes the various approaches of selected states on the given issue.

Klíčová slova

Bitcoin, open-source platební síť, měna, peníze, kryptoměna, digitální měna, virtuální měna, elektronické peníze, pseudoanonymita, decentralizace, věc v právním slova smyslu, komodity, cenný papír

Key words

Bitcoin, open-source payment network, currency, money, cryptomed, digital currency, virtual currency, electronic money, pseudoanonymite, decentralization, legal word, commodity, security